

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 1. november 2012 truffet vedtak i

Sak nr: 49/12 (arkivnr: 201200477-18)

Saken gjelder: Klage fra A på lagdommer B ved X lagmannsrett.

Utvalgsmedlemmer: Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Björg Tørresdal

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak: Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B

Innledning:

Ved brev av 28. april 2012 har A inngitt klage på lagdommer B ved X lagmannsrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt innklagede som ved brev av 06. september 2012 har avgitt uttalelse. Klagen er supplert ved brev av 10. juli 2012, 24. september 2012 og 26. september 2012. Utvalget har bedt om uttalelse fra de profesjonelle aktørene i saken. De to øvrige fagdommerne i saken, samt aktor, har avgitt uttalelse. Forsvarerne har ikke ønsket å uttale seg. Førstelagmann C er kjent med klagen.

Saksfremstilling:

Innklagede var rettens leder i straffesak i lagmannsretten, hvor klager var en av to tiltalte. Tiltalen gjaldt forsettlig drap. Ankeforhandlingen med lagrette pågikk over 27 rettsdager i perioden 31. januar til 23. mars 2012. Det ble avhørt over 100 vitner.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede var gjennomgående nedlatende og arrogant mot de tiltalte, forsvarerne og bistandsadvokaten. Dette fremkom gjennom en nokså forutinntatt holdning, og subjektive kommentarer fra innklagede. Dette hadde ikke annen hensikt enn å svekke de tiltaltes troverdighet. Innklagede var merkbart vennligere innstilt overfor aktor og deres vitner. Mot forsvarernes vitner var innklagede svært nedlatende. Vitnene i saken ble av innklagede oppmuntret til å unnlate å svare på spørsmål fra forsvarerne. Innklagede brøt også inn i spørsmålsstillingen med egne kommentarer og innspill, herunder uttalte han også til stadighet sin egen subjektive oppfatning av det beviset som ble presentert.

Innklagede var forutinntatt og partisk. Eksempelvis ble sakens hovedvitne oppmuntret flere ganger til å unnlate å kommentere forsvarernes oppfølging av enkelte spørsmål. Innklagede rekapitulerte vitnets forklaring på en slik måte at de åpenbare manglene og selvmotsigelsene i forklaringen ble reparert. De tiltalte ble til stadighet avbrutt av innklagede i hensikt å skape tvil knyttet til deres forklaringer, eksempelvis ved å trekke frem forhold som ikke hadde noen relasjon til det aktuelle tema.

Også innklagedes rettsbelæring understøtter det ovennevnte, slik dette er nærmere begrunnet i vedlagte utdrag av anken til Høyesterett. Det var tydelig for alle at innklagede mente at fremstillingen til forsvarers vitne var useriøs. Dette støttes også av premissene i salærfastsettelsen for klagers forsvarer. Innklagedes gjennomgang av bevisene overfor lagretten var subjektiv, misvisende og innebar utilbørlig påvirkning.

Innklagede – lagdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede kjenner seg ikke igjen i klagers beskrivelse av innklagedes innsats som rettens leder i straffesaken mot klager. Innklagede la i rettsbelæringen ikke skjul på at de innhentede undersøkelsene og rapportene fra forsvarersiden ikke ble vurdert som opplysende for straffesaken. Før gjennomgangen av bevisene hadde imidlertid innklagede presisert at lagretten ikke var bundet av innklagedes syn.

Hva gjelder klagers anførsel om at innklagede har begrenset forsvarernes krysseksaminasjon på en utilbørlig måte, kan innklagede ikke huske noe spesielt i forbindelse med utspørringen av fornærmede. I forbindelse med avhør av et annet vitne kom imidlertid med anklager mot innklagede i tilknytning til avhøret av fornærmede.

Innklagede føler det ofte som en utfordring å sette grenser for forsvarers gjentakelse av spørsmål for å svekke fornærmedes troverdighet. Innklagede har imidlertid aldri i noen sak tillatt en slik inngående krysseksaminasjon av en fornærmet som i denne saken.

Fagdommer – lagdommer D – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagedes inngripen i forsvarernes vitneutspørring i saken var nødvendig og innenfor administrators rett og plikt til å lede prosessen. Klagers karakteristikk av innklagedes prosessledelse som svært nedlatende, gjennomgående arrogant m.v. er det ikke grunnlag for.

Fagdommer – sorenskriver E – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede var ikke nedlatende overfor noen av sakens aktører. Innklagede ledet forhandlingene med godt humør, over gjennomsnittet for norske dommere. Lederstilen var mer uformell enn vanlig i norske rettssaler, hvilket undertegnede ikke reagerte negativt på. Klager ga tidlig uttrykk for at innklagede var partisk, noe undertegnede antok var fordi klager ikke var særlig optimistisk med tanke på sakens utfall.

Aktor – statsadvokat F – har i hovedsak vist til følgende:

Påtalemyndigheten kan ikke se at innklagede opptrådte kritikkverdige. Ankeforhandlingene pågikk i 8 uker, og ingen av partene ble nektet å føre påberopte bevis. Klagers anførsler om at innklagedes rettsbelæring var misvisende eller en utilbørlig påvirkning av lagretten ble anført også i anken til Høyesterett som saksbehandlingsfeil. Anken ble nektet fremmet.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Tilsynsutvalget kan ikke vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning, jf. begrensningen for utvalgets myndighet i domstoloven § 236 fjerde ledd. Tilsynsutvalget legger til grunn at klagen ikke gjelder slike forhold, som misnøye med rettslige avgjørelser i forbindelse med saksbehandlingen eller prosessledelsen, men at den gjelder misnøye med hvordan saksbehandlingen og prosessledelsen ble utført. Det sentrale ved klagen er innklagedes adferd under ankeforhandlingen, særlig i forhold til vitner.

Klager har anført at dommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk ved den måten han ledet forhandlingene og gjennom uttalelser han kom med i tilknytning til bevisene. Klager har karakterisert dommerens klanderverdige opptreden slik at han opptrådte partisk, forutinntatt, nedlatende, kommenterende, arrogant og utidig avbrytende, og har særlig relatert dette til dommerens håndtering og omtale av vitnene og inngripen i vitneutspørring. Dette gjelder forhold som utvalget kan vurdere i forhold til kravene til god dommerskikk.

God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver og er knyttet til en rekke forhold. Dommerens opptreden i retten vil være gjenstand for vurdering. I den forbindelse vil spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Den grove, ubehøvlede opptreden rammes. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk komme inn i forbindelse med hvordan saksbehandlingen utføres. Dette fremgår av forarbeidene til domstolloven kap 12, som beskriver nærmere hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeradferd, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) særlig side 199 og NOU 1999:19 side 325 flg. særlig side 326 første spalte.

De etiske prinsipper for dommeradferd, vedtatt 1. oktober 2010, skal fremme tillit domstolene og deres avgjørelser og tjene til opplysning om hva som er god dommerskikk. Dette er en viktig rettesnor ved Tilsynsutvalgets konkrete vurdering av dommeradferd. Det er derfor sentralt om det er påvist forhold hos dommeren som bryter med de krav som er nedfelt i prinsippene. Punkt 3 fremhever krav til upartiskhet og nøytralitet, punkt 5 fremhever krav til likebehandling og punkt 6 fremhever krav til korrekt, saklig opptreden.

Det må være påvist konkrete forhold i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal reagere med disiplinærtiltak. Ikke enhver uheldig eller unødvendig ytring i retten fører til kritikk. Det må overgå en viss terskel.

Den dommeradferd klageren har beskrevet og de karakteristikker han har gitt dommeren ville, dersom dette medførte riktighet, bli ansett som kritikkverdige forhold hos dommeren.

Tilsynsutvalget kan imidlertid ikke se at slike forhold er påvist eller sannsynliggjort. Utvalget viser her til at ingen av de som har uttalt seg i saken, støtter klagers anførsler. Det er heller ikke andre holdepunkter i saken, herunder rettsbelæringen eller klagen, som gir grunnlag for å konkludere med at lagdommer B har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B